

RP 16/2002 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om trafikskadenämnden och lag om ändring av trafikförsäkringslagen

PROPOSITIONEN HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en lag om trafikskadenämnden. Enligt propositionen skall trafikskadenämnden vara ett organ som är avskilt från och oberoende av Trafikförsäkringscentralen. Dess uppgift skall vara att ge utlåtanden och tolkningsrekommendationer i ärenden som gäller ersättning till följd av trafikskador. Lagen skall ersätta trafikförsäkringslagens uttryckliga bestämmelser om trafikskadenämnden och övriga bestämmelser i trafikförsäkringslagen som numera omfattar även trafikskadenämnden som ett organ i Trafikförsäkringscentralen. Enligt propositionen reglerar lagen centrala omständigheter kring nämndens verksamhet. För närvarande regleras verksamheten till en viss del i gällande förordning med stadgar för trafikförsäkringscentralen.

Syftet med propositionen är att modernisera lagstiftningen om trafikskadenämnden så, att den till sin författningsnivå och sitt innehåll motsvarar nuvarande lagstiftningsprinciper och bestämmelserna i grundlagen. Ändringarna klargör nämndens ställning och de förfaranden som skall tillämpas i dess verksamhet.

Det föreslås att nämndens nuvarande sammansättning ändras och att antalet medlemmar ökas. Valet av medlemmarna skall enligt den nya lagen ske på grundval av behörighetsvillkor. Rätten för olika sektorer att föreslå medlemmar till nämnden bortfaller i och med revideringen.

Det nuvarande systemet för begäran om utlåtande föreslås ändrat så att även den skadelidande eller någon annan ersättningsberättigad, utöver försäkringsgivaren, har rätt att i vissa ärenden be om ett utlåtande. Denna

ändring skulle förbättra den skadelidandes rättsskydd. Nämndens ärenden skall enligt förslaget avgöras på föredragning utifrån förslag till beslut som beretts på förhand. Nämnden skall huvudsakligen fungera sektionsvis.

Det föreslås att behandlingen av ärendena i nämnden skall följa principerna för god förvaltning, bl.a. vissa bestämmelser i lagen om förvaltningsförfarande, varvid den skadelidandes ställning vid behandlingen av ersättningsärendet förbättras. Ärendets behandling i nämnden skall vara avgiftsfri för den skadelidande. Enligt förslaget intas särskilda bestämmelser om nämndens rättsliga handlingsförmåga i lagen. Vidare föreslås att nämndens medlemmar, sakkunniga och de föredraganden och övriga tjänstemän som sköter nämndens uppgifter skall handla under straffrättsligt tjänsteansvar. Försäkringsinspektionen skall övervaka nämndens verksamhet.

Det föreslås att de uppgifter trafikskadenämnden för närvarande har kompletteras. Nämnden skall enligt den nya lagen vara behörig att behandla alla skadestandsärenden som faller under trafikförsäkringslagens tillämpningsområde. Trafikskadenämnden skall ge utlåtanden i ersättningsfrågor som gäller både person- och saksador och i frågor om skuld- och ansvarsfördelning med anledning av trafikolyckor.

Trafikskadenämndens verksamhet föreslås finansierad med avgifter som tas ut hos trafikförsäkringsanstalterna. För staten innebär detta tilläggskostnader endast för Statskontorets del, och de är obetydliga.

Närmare bestämmelser om nämndens för-

valtning och verksamhet skall enligt förslaget utfärdas genom förordning.

Lagen om trafikskadenämnden avses med vissa undantag träda i kraft så snart som möjligt efter att den antagits och blivit stadfäst. Den nämnd om vilken bestäms i denna lag

skall den 1 januari 2003 börja sköta sina uppgifter som avses främja enhetlig i ersättningspraxis. Enligt förslaget kan förberedande åtgärder vidtas redan innan lagen träder i kraft. Lagen om ändring av trafikförsäkringslagen avses träda i kraft den 1 januari 2003.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONEN HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	3
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Nuläge	4
1.1. Lagstiftning och gällande praxis.....	4
Trafikskadenämnden	4
Behandling av övriga försäkringsersättningar i nämnder.....	5
1.2. Den internationella situationen.....	8
Trafikskadenämnden i Sverige.....	8
Det övriga Europa.....	9
1.3. Bedömning av nuläget	9
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	11
3. Propositionens verkningar	12
3.1. Ekonomiska verkningar	12
3.2. Övriga verkningar	13
4. Beredningen av propositionen	13
DETALJMOTIVERING.....	14
1. Motivering till lagförslaget.....	14
1.1. Lag om trafikskadenämnden	14
1.2. Trafikförsäkringslagen.....	18
2. Närmare bestämmelser	18
3. Ikraftträdelse.....	19
4. Lagstiftningsordning.....	19
LAGFÖRSLAGEN	21
om trafikskadenämnden	21
om ändring av trafikförsäkringslagen	25
BILAGA 1.....	26
PARALLELLTEXTER.....	26
om ändring av trafikförsäkringslagen	26
BILAGA 2.....	28
UTKAST	28
Statsrådets förordning om trafikskadenämnden.....	28

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och gällande praxis

Trafikskadenämnden

Enligt 17 a § trafikförsäkringslagen (279/1959) finns det vid Trafikförsäkringscentralen en trafikskadenämnd som skall främja enhetligheten i ersättningsregleringen. Närmare bestämmelser om nämnden finns i förordningen med stadgar för trafikförsäkringscentralen (1627/1993).

Trafikskadenämnden främjar enhetligheten i skaderegleringen genom att på försäkringsanstaltens begäran ge utlåtanden i enskilda skadeärenden och genom att utfärda cirkulär med anvisningar, vilka varje år publiceras i publikationen Trafikskadenämndens normer och instruktioner. I cirkulären ges instruktioner bl.a. om de principer med hjälp av vilka man fastställer årlig arbetsförtjänst samt invalid- och familjepension. Vidare anges grunderna för klassificeringen av bestående lyte och men, sveda och värk, bestående kosmetiskt men, vårdbidrag och klädbidrag samt ersättningsbeloppen, som årligen justeras.

Trafikskadenämnden tillsätts av statsrådet för en tid om högst tre år åt gången på framställning av social- och hälsovårdsministeriet. Medlemmarna skall vara förtrogna med trafikskadefrågor. Ordföranden och ytterligare en medlem skall vara jurister. Två av medlemmarna förordnas på förslag av Trafikförsäkringscentralen, en av centralorganisationen för motorfordonstrafik och en av den mest representativa trafiksäkerhetsorganisationen. Varje förslag om nämndmedlem skall uppta två kandidater. Om nämndens ordförande eller en medlem avgår eller avlider under mandatperioden skall social- och hälsovårdsministeriet på förslag av samma myndighet eller organisation som den på vars förslag ordföranden eller medlemmen har förordnats, utse en ny ordförande eller medlem för den återstående mandatperioden.

Trafikskadenämnden är beslutför då ordföranden eller vice ordföranden, som nämnden

valt inom sig och som skall vara jurist, samt minst två medlemmar är närvarande. Nämndens ärenden avgörs genom enkel beslutsmajoritet. Om rösterna faller lika avgör ordförandens röst. Ordföranden och varje medlem har en röst var. Jävig är ordföranden och medlemmarna på samma grunder som bestäms om jäv för domare i rättegångsbalken.

Trafikskadenämnden har rätt att anlita sakkunniga som biträden. Nämnden har en stadigvarande sakkunnigläkare. Innan ärendet avgörs ger sakkunnigläkaren sin bedömning av medicinska frågor. Bedömningen sker utifrån de handlingar som fogats till begäran om utlåtande. Därtill skaffar nämnden vid behov sakkunnigutlåtanden från specialläkare inom olika områden samt från experter inom de juridiska och tekniska områdena.

Ett medlemsbolag i Trafikförsäkringscentralen, Trafikförsäkringscentralen och Statskontoret skall, i enlighet med förordningen med stadgar om Trafikförsäkringscentralen och trafikförsäkringsförordningen (324/1959), i vissa ärenden begära ett utlåtande av nämnden innan ersättningsärendet avgörs. Detta gäller inte ersättningsärenden, där det finns ett lagkraftvunnet domstolsavgörande och ärenden, som gäller ett regressanspråk med anledning av ett lagkraftvunnet ersättningsbeslut som givits med stöd av lagstiftningen om olycksfallsförsäkring. Utlåtande skall i övrigt begäras i ärenden som gäller

1) fortlöpande ersättning för bestående, partiell eller total arbetsförmåga eller för dödsfall eller, i stället för den, en engångsbetalning av kapitalvärdet av ersättningen,

2) höjning eller sänkning av en fortlöpande ersättning med stöd av 6 § 2 mom. trafikförsäkringslagen,

3) ersättning på grund av bestående lyte eller men, om skadan är svår eller om den skadelidande inte har godkänt ersättningens belopp,

4) ersättning för sveda och värk, om skadan är svår eller om den skadelidande inte har godkänt ersättningens belopp, eller

5) förvägran eller nedsättning av ersättning för en skada som drabbat en person på grund av den skadelidandes medverkan till skadan,

om denne eller hans eller hennes anhöriga inte har godkänt detta.

I praktiken betyder detta att ett bolag skall begära trafikskadenämndens utlåtande före sitt slutliga avgörande i alla ärenden som gäller invalid- eller familjepension och vid personskada, om den skadelidande har drabbats av en svår skada. Med en svår skada har man i ersättningspraxis avsett en skada som i nämndens normer och instruktioner hör till lägst grupp C1 (svåra skador) för sveda och värk eller till de svårare grupperna C 2 och C3 för sveda och värk. Nämnden behandlar även ersättningsärenden som gäller andra skador än dem, som klassificeras som svårartade, om den skadelidande är missnöjd med ersättningsbeloppet.

Trafikförsäkringsanstalterna har dessutom rätt att begära nämndens utlåtande i andra frågor om ersättning i ärenden som är under behandling, såsom tillämpningen av trafikförsäkringslagen i enskilda fall. Om försäkringsanstalten avviker från nämndens utlåtande och avvikelserna inte har skett till förmån för ersättningsmottagaren skall bolaget anteckna utlåtandet i sitt beslut.

Eftersom trafikförsäkringslagen inte innehåller detaljerade bestämmelser om ersättning för skada har praxis i ersättningsfrågor styrt skaderegleringens enskilda detaljer. Trafikskadenämndens instruktioner syftar till att de skadelidandes ärenden sköts enligt samma principer oberoende av i vilken försäkringsanstalt hans eller hennes ärende behandlas. Nämnden har i sina instruktioner och sin utlåtandepaxis beaktat de rättsnormer som högsta domstolen har tillämpat i sina avgöranden i trafikförsäkringsärenden.

Trafikskadenämnden har på ett betydande sätt påverkat enhetligheten i trafikförsäkringsanstalternas ersättningsverksamhet genom att ge allmänna anvisningar och genom att behandla begäran om utlåtande i enskilda skadefall. Trafikförsäkringsanstalterna har så gott som utan undantag följt nämndens utlåtanden. Anvisningarna om de grunder enligt vilka ersättning för immateriella skador fastställs och de belopp med vilka skadorna ersätts, som publiceras i Trafikskadenämndens normer och instruktioner, har använts som riktgivande hjälpmedel även i andra försäkringsgrenars ersättningsförfaranden. I anvis-

ningarna beskrivs fall för fall de grunder på basis av vilka skadorna ersätts. Även domstolarna har använt trafikskadenämndens normer och instruktioner som hjälpmedel för bedömningen av ersättningsbelopp när de behandlat trafikskadefall och även andra skadeståndsärenden.

Trafikskadenämnden behandlar årligen ca 1400 begäran om utlåtande. I huvudsak gäller de personskador, men även frågor om tillämpningen av trafikförsäkringslagen förekommer. Ärendena behandlas utgående från skriftligt material. Beslut som har principiell tyngd ges årligen samtliga trafikförsäkringsanstalter för kännedom. Publikationen med nämndens normer och instruktioner sänds till domstolarna och vissa myndigheter samt på begäran till flera advokatbyråer.

Trafikskadenämnden är ett organ i Trafikförsäkringscentralen och dess verksamhet övervakas sålunda av Försäkringsinspektionen. Övervakningen flyttades den 1 april 1999 från social- och hälsovårdsministeriet till Försäkringsinspektionen, då detta ämbetsverk grundades. Den laglighetsövervakning som riksdagens justitieombudsman och justitiekanslern utövar över lagstadgade försäkringssystem omfattar även trafikskadenämnden.

Nämndens ekonomi och förvaltning hör till Trafikförsäkringscentralen. Trafikförsäkringscentralen har ställt en sekreterare, biträdande sekreterare och byråsekreterare, vilka är anställda hos Trafikförsäkringscentralen, till trafikskadenämndens förfogande. För Trafikförsäkringscentralens kostnader svarar medlemsbolagen och Statskontoret i förhållande till premieintäkterna. Trafikförsäkringscentralen har år 2001 debiterat trafikförsäkringsanstalterna en avgift på 1250 mk för varje enskilt utlåtande.

Behandling av övriga försäkringsersättningar i nämnder

Patientskadenämnden

Patientskadenämndens verksamhet regleras i patientskadelagen (585/1986), statsrådets förordning om patientskadenämnden (673/2000) samt den arbetsordning som Försäkringsinspektionen har fastställt.

Patientskadenämnden har till uppgift att ge en rekommendation om hur ett ersättningsärende skall avgöras på begäran av den som söker ersättning, Patientförsäkringscentralen eller en försäkringsanstalt, vars verksamhet gäller hälso- och sjukvård eller som med stöd av 9 a § patientskadlagen yrkar på specificering av ersättningar. Vidare skall patientskadenämnden på begäran av en domstol eller en part ge sitt utlåtande i ett ersättningsärende som behandlas vid domstolen. I det fall att ersättningsärendet har avgjorts av en domstol får patientskadenämnden inte behandla ärendet till den del det avgjorts av domstolen.

Innan Patientförsäkringscentralen fattar ett slutligt ersättningsbeslut skall ärendet hänskjutas till patientskadenämnden när det handlar om grunderna för bestämmande av ersättning för bestående arbetsoförmåga eller underhållsbidragsersättning till följd av ett dödsfall. Om Patientförsäkringscentralen avviker från patientskadenämndens beslutsrekommendation till nackdel för den ersättningsberättigande skall Patientförsäkringscentralen foga beslutsrekommendationen till sitt beslut.

Nämnden skall särskilt sträva till att förenhetliga ersättningspraxis vid patientskador. Nämnden kan vid behov ge föräkringsgivarna allmänna tillämpningsrekommendationer för ersättningsärenden enligt patientskadlagen.

Patientskadenämnden tillsätts av statsrådet för tre år i sänder. Statsrådet utser en av medlemmarna till ordförande och två till vice ordförande. I det fall att en nämndmedlem avgår eller avlider under mandatperioden utnämner social- och hälsovårdsministeriet i dennas ställe en ny medlem eller ersättare för den återstående mandatperioden.

Patientskadenämnden har åtta medlemmar och sexton ersättare. Nämndens medlemmar skall vara förtrogna med hälso- och sjukvårdsfrågor. Ordföranden och viceordförandena skall ha avlagt juris kandidatexamen och minst två av dem skall vara förtrogna med skadeståndsfrågor. Ordföranden skall dessutom vara förtrogen med domarvärv. Två av medlemmarna skall vara specialläkare och åtminstone en medlem därutöver skall vara yrkesutbildad inom hälso- och sjukvården. Bestämmelserna om medlemmarna gäll-

er även ersättarna. Medlemmarna i patientskadenämnden och andra personer som sköter nämndens uppgifter handlar under tjänsansvar.

Ärendena i patientskadenämnden avgörs på föredragning antingen i plenum eller vid en delegation som tillsatts av plenum. Vid behandlingen av ärendena iakttas bestämmelserna i 1–13 § lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), språklagen (148/1922) och lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991). Nämnden får behandla ersättningsärendet också till den del som gäller grunden för ersättningen, även om en beslutsrekommendation har begärts endast om ersättningsbeloppet. Behandlingen av ärenden i nämnden är avgiftsfri.

Patientskadenämnden kan förvärva rättigheter och ingå förbindelser i sitt namn samt söka, kära och svara vid domstolar och hos andra myndigheter. Patientskadenämndens verksamhet övervakas av Försäkringsinspektionen.

Kostnaderna för patientskadenämndens verksamhet betalas av Patientförsäkringscentralens medel utgående från nämndens budget, som årligen fastställs av Försäkringsinspektionen. Fördelningen av kostnaderna mellan de försäkringsbolag som bedriver patientförsäkringsverksamhet regleras i en förordning av statsrådet.

Olycksfallsnämnden

Olycksfallsnämnden har verkat från år 1982 som ett oavhängigt besvärorgan i första instans i ärenden som gäller lagstadgad olycksfallsförsäkring. Nämnden behandlar besvär i ärenden om arbetsolycksfall och yrkesskada. Dess behörighet omfattar även besvär i ärenden som hänför sig till lagen om ersättning till lantbruksföretagare och lagen om olycksfall i militärtjänst. Olycksfallsnämndens verksamhet regleras i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), förordningen om olycksfallsnämnden (839/1981) samt den arbetsordning som social- och hälsovårdsministeriet fastställt.

Olycksfallsnämnden består av en heltidsanställd ordförande, två vice ordföranden och femton medlemmar. Statsrådet tillsätter dem och deras personliga ersättare för en tid om

tre år åt gången. Ordföranden, viceordförandena och medlemmarna handlar under domaransvar. Nämnden fungerar indelad i tre sektioner. I varje sektion finns en lagfaren ordförande, en läkarmedlem, en juristmedlem och en representant för arbetsgivarna, en för arbetstagarna jämte tjänstemännen samt en för lantbruksföretagarna.

Ärendena avgörs som huvudregel med utgångspunkt i skriftligt material och besluten fattas i en sektionssammanträde på föredragning av en föredragande. Från den 1 april 1999 har olycksfallsnämnden även haft möjlighet att ordna muntlig behandling när nämnden anser att det behövs för att utreda det ärende som skall avgöras. Muntligt hörande ordnades i tre besvärsmål år 2000. Med vissa undantag kan olycksfallsnämndens beslut överklagas till försäkringsdomstolen.

Utöver den heltidsanställda ordföranden bestod nämndens kansli år 2001 av tio föredraganden, fyra till fem beredare och en kanslichef samt sex personer som hör till kanslipersonalen.

Konsumentklagonämnden

Konsumentklagonämnden har till uppgift att ge beslutsrekommendationer i tvister mellan näringsidkare och konsumenter i enskilda fall som gäller kvaliteten på en konsumtionsvara eller näringsidkarens prestation. Konsumentklagonämndens verksamhet regleras i lagen om konsumentklagonämnden (42/1978) och förordningen om konsumentklagonämnden (533/1978). Konsumentklagonämnden behandlar försäkringsärenden endast till den del de gäller frivilliga försäkringar. Till nämnden har under de senaste åren inkommit drygt 200 försäkringsfall per år.

Ersättningsnämnden för trafikskadeärenden

Ersättningsnämnden för trafikskadeärenden grundades år 1981 som ett för den skadelidande tillgängligt alternativ till domstolsbehandling för sökande av ändring i ärenden som gäller ersättning för trafikskador. Eftersom ersättningssökanden inte har möjlighet att föra sitt ärende till trafikskadenämndens behandling hade en ersättningssökande, som

var missnöjd med trafikförsäkringsbolagets ersättningsbeslut, ingen annan möjlighet än att föra sitt ärende till domstol för behandling. P.g.a. det långsamma och kostsamma rättegångsförfarandet har domstolsväsendet emellertid inte erbjudit ett tillräckligt snabbt och smidigt sätt att avgöra tvister mellan ersättningssökanden och försäkringsanstalter särskilt i ärenden av mindre ekonomiskt intresse. Behovet av ett smidigt och snabbt alternativ till ändringssökande ledde till att Ersättningsnämnden grundades. En ersättningssökande, som är missnöjd med försäkringsanstaltens ersättningsbeslut kan hänskjuta sitt ärende till Ersättningsnämndens behandling genom att inom 60 dagar från det att ersättningsbeslutet gavs lämna in en anmälan om ändringssökande antingen till den försäkringsanstalt som gett ersättningsbeslutet eller direkt till Ersättningsnämnden.

Styrelsen för Trafikförsäkringscentralen tillsätter Ersättningsnämnden för högst tre år i sänder. Nämnden har en ordförande och fem ordinarie medlemmar, vartill varje medlem har en personlig ersättare. I nämnden finns ytterligare en läkarmedlem som deltar i behandlingen av ärenden som gäller personskada. Läkarmedlemmen har en personlig ersättare.

Nämndens ordförande skall ha i domartjänst förvärvat skicklighet och erfarenhet. En medlem skall representera användarna av motorfordon och en annan medlem skall företräda övriga ersättningstagare. Två medlemmar skall ha sakkunskaper i motorfordonsteknik, reparationsverksamhet som gäller motorfordon eller handel med motorfordon. Därutöver skall en medlem ha erfarenhet och sakkunskap i trafikförsäkringens ersättningsfrågor. Som vice ordförande fungerar en nämndmedlem som Ersättningsnämnden utser till uppgiften.

Ersättningsnämnden kan inte ta upp ett fall till behandling om den, som är missnöjd med försäkringsanstaltens ersättningsbelut, har anhängiggjort ärendet vid en allmän domstol eller om ärendet redan har avgjorts av en allmän domstol. Ersättningsnämnden undersöker inte heller ett ärende om försäkringsanstalten, innan det fattat sitt ersättningsbeslut, har begärt eller borde ha begärt trafikskadenämndens utlåtande.

Ersättningsnämnden behandlar årligen ca 900 stycken begäran om utlåtande. Majoriteten av de behandlade ärendena gäller saksador. Personskadornas andel är endast omkring en femtedel. Den enskilda ärendegrupp som är störst till antalet gäller skuldfördelningen vid trafikolyckor mellan två motorfordon.

Förfarandet i Ersättningsnämnden är skriftligt och för den som begär utlåtandet är det avgiftsfritt. Nämndens avgöranden är av rekommendationsnatur och de binder sålunda inte försäkringsanstalterna. I praktiken har försäkringsanstalterna så gott som utan undantag följt nämndens beslutsrekommendationer.

Försäkringsnämnden

Försäkringsnämnden, som hör till försäkringsbranschens avtalsbaserade konsumentorganisation, har till uppgift att handlägga meningsskiljaktigheter som grundar sig på försäkringsförhållanden och gäller tolkning och tillämpning av lagen och försäkringsvillkoren. Nämnden behandlar ärenden på begäran av försäkringstagaren, den försäkrade, den skadelidande eller försäkringsbolaget i fråga. På begäran ger nämnden utlåtanden även till domstolar. Försäkringsnämndens avgöranden är av rekommendationsnatur.

Försäkringsnämnden handlägger ärenden som gäller frivilliga försäkringar. Trafikförsäkringsärenden behandlas endast om det finns särskilda skäl, dvs. om trafikskadenämnden eller Ersättningsnämnden för trafikskadeärenden inte är behöriga att behandla ett trafikförsäkringsärende.

Försäkringsnämnden arbetar i fyra sektioner, vilkas uppgifter är fördelade enligt försäkringsgren, och viktiga frågor behandlas i plenum. Under de senaste åren har försäkringsnämnden årligen mottagit 600 – 800 framställningar om utlåtande. Förfarandet i försäkringsnämnden är skriftligt.

Försäkringsnämndens ordförande och medlemmar utses av styrelsen för Konsumenternas försäkringsbyrå. Hälften av medlemmarna företräder försäkringsbranschen och hälften konsumentsektorn.

1.2. Den internationella situationen

Trafikskadenämnden i Sverige

Trafikskadenämnden i Sverige inledde sin verksamhet 1936. Dess verksamhet grundar sig på 6 § i den svenska trafikförsäkringsförordningen (SFS 1976:359) och ett reglemente, som Trafikförsäkringsföreningen i Sverige fastställer efter att ha hört nämnden. Reglementet godkänns av den svenska regeringen.

Enligt reglementet har nämnden till uppgift att främja en enhetlig och rättvis behandling av personskador i trafikförsäkringen. Nämnden ger utlåtanden av rekommendationsnatur till trafikförsäkringsbolagen i ärenden som gäller ersättning för personskada. Därtill ger nämnden yttranden till domstolar och andra myndigheter. Enligt reglementet skall ett trafikförsäkringsbolag begära ett utlåtande av nämnden i följande fall:

1) ersättning för inkomstförlust om den medicinska invaliditeten uppgår till minst tio procent eller förlusten per år beräknas till lägst ett halvt basbelopp,

2) ersättning för lyte och men samt ersättning för kostnader och andra olägenheter som skadan orsakat, om den medicinska invaliditeten uppgår till minst tio procent,

3) ersättning för förlust av underhåll,

4) omprövning av en fastställd livränta eller ett engångsbelopp, eller

5) i övriga fall när den skadelidande begär att ärendet skall hänskjutas till nämnden.

Bolaget är inte skyldigt att begära utlåtande om ersättningsärendet har förts till domstol.

Nämnden består av högst 30 medlemmar. Regeringen utser en ordförande. Fem vice ordföranden och deras ersättare samt övriga medlemmar med ersättare utses av den svenska Finansinspektionen, som övervakar försäkringsanstalternas verksamhet. Ordföranden, vice ordförandena och deras ersättare skall vara jurister. Av övriga medlemmar utses tolv lekmannamedlemmar (plus tolv ersättare) på förslag av olika intresseorganisationer, närmast fackföreningar, och tolv företrädare för försäkringsbranschen (plus tolv ersättare) på förslag av Trafikförsäkringsföreningen. Ordföranden, vice ordföranden och lekmannamedlemmarna utses för högst två år

i sänder och de medlemmar som företräder bolagen för ett år i sänder.

Från år 1991 har nämnden haft tillgång till två sakkunnigläkare. Sakkunnigläkarna prövar mottagna framställningar om utlåtande endast i följande fall:

1) nämnden beslutar vid sitt sammanträde att begära läkarutlåtande,

2) föredraganden anser vid beredningen av ärendet att det finns skäl att rådfråga en sakkunnigläkare och gör en framställning om det till ordföranden, som beslutar att utlåtande skall skaffas, eller

3) ett trafikförsäkringsbolag begär via nämndens kansli ett utlåtande av nämndens sakkunnigläkare innan ersättningsärendet avgörs.

Nämndens utlåtande beslutas efter föredragning. Nämnden arbetar fördelad på sektioner och endast i principiellt viktiga fall avgörs ärendena i plenum. Nämndens juristsekreterare är föredragande och i vissa fall kan en nämmedlem som representerar försäkringsbranschen fungera som föredraganden. Besluten fattas med enkel majoritet och då rösterna faller lika är blir mening, som ordföranden företräder, avgörande. Förfarandet i nämnden är skriftligt. Nämnden gav 3131 yttranden under år 2000. Av dem var 7 till domstol.

I nämndens kansli arbetar en kanslichef, 12 jurister och tre byråfunktionärer. Sveriges Trafikförsäkringsförening svarar för nämndens kostnader.

Det övriga Europa

Med undantag för Finland och Sverige känner inte europeiska länder till lagstadgade nämndsystem för trafikförsäkringens ersättnings- och tillämpningsfrågor.

De långa behandlingstiderna och processens kostsamhet har emellertid väckt diskussion om behovet av frivilliga medlingsnämnder i flera europeiska länder. T.ex. i Belgien finns en medlingsnämnd (Arbitration Association), vars syfte är att i stället för en domstolsbehandling erbjuda ett förlikningsförslag till parterna i ett trafikskadeärende då det är fråga om enbart materiella skador.

1.3. Bedömning av nuläget

Nämndverksamhetens rättsliga natur

Trafikskadenämnden fungerar som ett sakkunnigorgan i trafikskadefall. Nämnden har till uppgift att ge utlåtanden om ersättning för trafikskador, särskilt till den del som gäller personskador. I enlighet med 17 a § 1 mom. trafikförsäkringslagen skall nämnden i sin verksamhet sträva till att regleringen av ersättning för trafikskador förenhetligas.

Nämndens utlåtanden och de normer och instruktioner som nämnden ger för att förenhetliga ersättningsförfarandet vid trafikskador påverkar på ett betydande sätt grunderna för och nivån på de ersättningar som betalas på grundval av trafikskador. Målet att förenhetliga ersättningsnivån kan anses förenlig med en enskild skadelidandes intressen. Nämnden har sålunda en viktig ställning i det lagstadgade försäkringssystem som bottnar i trafikförsäkringslagen.

Även om trafikskadenämndens verksamhet gäller ersättningar som betalas för trafikskador har dess utlåtanden samt normer och instruktioner haft betydande inverkan på ersättningskutymen även i andra skadeståndssystem. Därtill har domstolarna normalt beaktat nämndens normer och instruktioner i sina avgöranden i skadeståndsärenden. Nämndens betydelse för och inflytande på ersättningspraxis som helhet har sålunda blivit exceptionellt omfattande.

Trafikskadenämndens i lag stadgade uppgifter är offentligrättsliga till sin natur. Nämnden kan inte jämföras med en statlig myndighet. I nämndens verksamhet och befattningsbeskrivning finns emellertid drag som gör, att nämnden skulle kunna uppfattas som ett organ för medelbar statsförvaltning. Mest anmärkningsvärt är, att nämndens medlemmar utses av statsrådet. Därtill är nämndens uppgifter förknippade med verkställigheten av det lagstadgade trafikförsäkringssystemet.

Enligt 5 § förordningen med stadgar för trafikförsäkringscentralen är nämnden ett av Trafikförsäkringscentralens fyra organ. Trafikförsäkringscentralens verksamhet grundar sig på bestämmelser i lag och förordning. Även om centralen är ett samarbetsorgan för

trafikförsäkringsbolagen har den även offentligrättsliga uppgifter som ålagts den i lagstiftningen.

Bestämmelser om trafikskadenämnden finns i 17 a § trafikförsäkringslagen. Därtill reglerar 18 § förordningen med stadgar för trafikförsäkringscentralen nämndens beslutförhet samt behörighetsvillkoren och jäv för dess medlemmar. I 19 § förordningen finns bestämmelser om nämndens uppgifter och beslutsverksamhet.

Varken lagen eller förordningen innehåller särskilda bestämmelser om ordnandet av trafikskadenämndens förvaltning och verksamhet. På nämnden, i dess egenskap av ett organ i Trafikförsäkringscentralen, tillämpas sålunda förordningsbestämmelserna om centralen.

De organ som utövar Trafikförsäkringscentralens beslutanderätt är det allmänna mötet, styrelsen och den verkställande direktören. Bestämmelser om dessa finns i 6—15 § förordningen med stadgar för trafikförsäkringscentralen. Enligt 17 § 2 mom. trafikförsäkringslagen hör tillsynen över trafikskadenämndens verksamhet till Försäkringsinspektionen i samband med tillsynen över Trafikcentralens verksamhet. Dessutom innehåller förordningens 32, 33 och 35 § detaljerade bestämmelser om övervakningen. Enligt 17 a § 2 mom. trafikförsäkringslagen och 27 § förordningen iakttas bokföringslagen (1336/1997) och bokföringsförordningen (1339/1997) i Trafikförsäkringscentralens bokföring. Hur Trafikförsäkringscentralens kostnader täcks och de avgifter som debiteras av försäkringsbolagen regleras i 21 § förordningen med stadgar för trafikförsäkringscentralen.

Trafikskadenämndens rättsliga natur medför att bestämningen av nämndens rätts- och rättshandlingsförmåga är problematisk. Trafikförsäkringscentralen för nämndens talan i nämndens praktiska angelägenheter. I den finska rättsordningen är bedömningen den, att i avsaknad av en uttrycklig bestämmelse om det anses ett organ sakna rätts- och rättshandlingsförmåga. Den nuvarande nämnden kan inte enligt gällande bestämmelser erhålla rättigheter eller ingå förbindelser i sitt namn, inte heller söka, kära eller svara vid domstolar och hos andra myndigheter. Nämnden

borde emellertid själv kunna föra sin talan i ärenden som berör den. Av dessa anledningar borde omständigheter, som intar en central ställning med hänsyn till nämndens rättsliga natur, fastställas på lagnivå. Ovan nämnda omständigheter har emellertid inte påverkat nämndens beslutsverksamhet och dess oavhängighet, eftersom nämnden i praktiken har verkat självständigt och oberoende i förhållande till försäkringsanstalterna och Trafikförsäkringscentralen.

Enligt 124 § grundlagen (731/1999), som trädde i kraft i början av mars 2000, kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag. Detta förutsätter att det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Riksdagens grundlagsutskott har redan i sina tidigare utlåtanden ansett att offentliga uppgifter och offentlig makt kan anförtros även andra än tjänstemän i begränsad utsträckning och i det fall att de villkor som utskottet ställt uppfylls. Utskottet har då förutsatt att tillräckligt detaljerade bestämmelser ges för uppgifternas skötsel och det förfarande som skall tillämpas, att rättsskyddssynpunkter beaktas och att de personer som sköter offentliga uppgifter omfattas av straffrättsligt tjänsteansvar. Nu läget i regleringen av trafikskadenämnden förutsätter sålunda en ändring till dessa delar.

Bemyndigande att utfärda förordning

Bemyndigandet för gällande förordning med stadgar för trafikförsäkringscentralen finns i 17 § trafikförsäkringslagen, med stöd av vilken bl.a. Trafikförsäkringscentralens skyldigheter i anknytning till verkställigheten av lagen och centralens förvaltning samt bokslut och revision kan regleras. Med stöd av bemyndigandet har bestämmelser även om nämnden utfärdats genom förordning. Enligt 80 § grundlagen skall ett bemyndigande att utfärda förordning grunda sig på en uttrycklig bestämmelse i lag. Den nuvarande regleringen av trafikskadenämnden på förordningsnivå kan inte på grundval av be-

stämmelserna i grundlagen anses vara till alla delar behörigen ordnad. Enligt bemyndigandet i 24 § trafikförsäkringslagen kan närmare bestämmelser om lagens verkställighet ges. Inte heller denna bestämmelse är ett tillräckligt bemyndigande för att ordna förvaltning och verksamhet genom bestämmelser som utfärdas förordningsvägen.

I många avseenden motsvarar trafikskadenämndens verksamhet verksamheten i patientskadenämnden, som regleras i patientskadelagen. Bestämmelserna om patientskadenämnden reviderades genom lagen om ändring av patientskadelagen (640/2000), som trädde i kraft den 1 augusti 2000. Den centrala motiveringen till denna ändring var behovet att revidera regleringen så att den till sin författningsnivå motsvarar de krav som grundlagen ställer. Viktiga omständigheter gällande nämnden bestämdes på lagnivå. Synpunkter på att även bestämmelserna om trafikskadenämnden borde genomgå en revidering framfördes av representanter för justitieministeriet, i samband med lagberedningen, och ordföranden för social- och hälsovårdsutskottet, i samband med riksdagsbehandlingen.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Propositionen har till syfte att modernisera regleringen av trafikskadenämnden så, att den till sin författningsnivå och sitt innehåll motsvarar de nuvarande lagstiftningsprinciperna och bestämmelserna i den nya grundlagen. Samtidigt är målet att föreskriva om nämndens ställning och de förfaringsätt som tillämpas i nämndens verksamhet på ett mer detaljerat sätt än vad som är fallet för närvarande. Ändringarna skall klarlägga nämndens ställning och de förfaranden som skall tillämpas i dess verksamhet. Avsikten med den föreslagna lagen är även att understryka nämndverksamhetens självständighet och oavhängighet.

I denna proposition föreslås att en lag om trafikskadenämnden ges. Denna lag skall ersätta bestämmelserna om trafikskadenämnden i 17 a § trafikförsäkringslagen och lagens övriga bestämmelser, som för närvarande gäller även trafikskadenämnden som ett or-

gan i Trafikförsäkringscentralen. Ytterligare föreslås att de centrala bestämmelserna om nämndens verksamhet i förordningen med stadgar för trafikförsäkringscentralen flyttas till den nya lagen. Närmare bestämmelser om nämndens förvaltning och verksamhet skall enligt förslaget utfärdas genom förordning.

Det föreslås att nämnden avskiljs från Trafikförsäkringscentralen till ett separat och oberoende organ, som ger utlåtanden i ersättningsfrågor som hänför sig till trafikskador samt rekommendationer för tillämpningen.

Den som är missnöjd med trafikförsäkringsbolagets ersättningsbeslut kan hänskjuta ärendet till allmän domstol. Problemet med domstolsförfarandet är likväl dess kostsamhet och långsamhet. Domstolarna saknar ofta också de specialkunskaper som ärendets behandling kräver. Av dessa skäl är det ändamålsenligt att den skadelidande eller en part i en trafikolycka har möjlighet att även i fortsättningen hänskjuta sitt ärende till behandling i ett behörigt och sakkunnigt organ.

Trafikskadenämndens verksamhet har redan nu visat sig vara ändamålsenlig och fungerande samt ur kostnadssynpunkt skäligen. Försäkringsbolagen har i sin ersättningspraxis tillämpat nämndens rekommendationer så gott som utan undantag. Nämndssystemet kan således anses ha förbättrat rättssäkerheten i ersättningsärenden som hänför sig till trafikskador. Det är sålunda ändamålsenligt att trafikskadenämndens uppgifter även i och med den nya lagen sköts enligt nuvarande verksamhetsprinciper, dvs. som något annat än myndighetsutövning. En part skall fortfarande då den nya lagstiftningen råder ha möjlighet att hänskjuta sitt ersättningsärende direkt till domstolsbehandling oberoende av nämndalternativet.

Det föreslås att de trafikskadeärenden som gäller saksador samt skuld- och ansvarsfördelning fogas till de ärenden som skall behandlas av trafikskadenämnden. Detta medför att trafikskadenämndens behörighet omfattar alla till trafikförsäkringslagens tillämpningsområde hörande ersättningsärenden som hänför sig till trafikolyckor, vare sig det är fråga om person- eller sakskada eller skuldfrågor till följd av trafikolyckor. För närvarande har ersättningsärenden som gäller sakskada huvudsakligen behandlats i Ersätt-

ningsnämnden för trafikskada. Utvidgningen av trafikskadenämndens befattningsbeskrivning klarlägger och förenklar det nuvarande systemet för utlåtanden i ärenden om ersättning för trafikskada.

Propositionen avser inte att ändra förfarandet för ändringssökande i 16 § lagen om rehabilitering (626/1991) som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.

Det föreslås att nämndens sammansättning och medlemmarnas antal ändras. Nämnden består nu av en ordförande och fyra medlemmar och detta antal föreslås utökat så, att nämnden skall bestå av elva medlemmar. Utöver ordföranden skall nämnden enligt förslaget ha tre vice ordföranden och ytterligare sju andra medlemmar. Därtill skall nämnden ha sju ersättare. Medlemmarna skall väljas på grundval av behörighetsvillkor. Av två medlemmar krävs behörighet som specialistläkare. En medlem skall ha avlagt diplomingenjörsexamen och vara insatt i motorfordonteknik. En medlem skall vara förtrogen med reparationsverksamhet som gäller motorfordon. Den rätt för olika intressegrupper att föreslå medlemmar som gäller för närvarande skall sålunda utgå.

Det nuvarande systemet där endast försäkringsgivaren har rätt att begära nämnden yttrande förslås ändrat så, att även den skadelidande eller en annan ersättningsberättigad har rätt att i vissa fall begära ett utlåtande. Ändringen stärker den skadelidandes rättskydd. Behandlingen av ärenden i nämnden föreslås ändrad så, att ärendena avgörs på fördragning med utgångspunkt i beslutsförslag som beretts på förhand. Nämnden skall huvudsakligen arbeta i sektioner. Antingen nämndens ordförande eller en vice ordförande skall vanligen fungera som ordföranden för en sektion. Vid behandlingen av ärendena skall principerna för s.k. god förvaltning iaktas, bl.a. vissa uttryckligen nämnda bestämmelser i lagen om förvaltningsförfarande. Härvid förbättras den skadelidandes ställning vid behandlingen av ersättningsärendet. Ärendets behandling i nämnden skall fortfarande vara avgiftsfri för den skadelidande.

Det föreslås att särskilda bestämmelser bl.a. om nämndens rättshandlingsförmåga införs i lagen. Dessutom föreslås att en bestämmelse om att nämndens medlemmar

handlar under straffrättsligt tjänsteansvar ingår i lagen.

Trafikskadenämndens verksamhet finansieras för närvarande med avgifter som debiteras av trafikförsäkringsbolagen. De kostnader som dessa avgifter medför beaktas i trafikförsäkringspremierna, som debiteras av försäkringstagarna. Detta system föreslås inte väsentligen ändrat. Det föreslås dock att uttryckliga bestämmelser om finansieringen intas i den nya lagen.

Försäkringsinspektionen skall, liksom för närvarande, övervaka nämndens verksamhet. I praktiken är tillsynen en tillsyn över ekonomi och förfaringsätt. För Försäkringsinspektionen skall därutöver föreskrivas en uppgift att fastställa nämndens årliga budget och de avgifter som debiteras av försäkringsanstalterna för finansieringen av nämndens verksamhet. Den laglighetsövervakning som justitiekanslern och riksdagens justitieombudsman står för påverkas inte.

Då nämnden bildar ett separat och självständigt organ, skall den ha en egen organisation och nödvändig personal. Nämnden skall kunna köpa en del av de tjänster av teknisk natur som den behöver från utomstående producenter av tjänster. Det föreslås att närmare bestämmelser om nämndens förvaltning och verksamhet utfärdas genom förordning av statsrådet.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Att avskilja trafikskadenämndens verksamhet från Trafikförsäkringscentralen, att ansluta Ersättningsnämnden för trafikskadeärenden till trafikskadenämnden och att organisera verksamheten kräver anskaffning av verksamhetslokaler, tilläggspersonal och datasystem samt ordnande av informations- och annan kansliservice. Nämnden beräknas sysselsätta ca 15 tjänstemän. Kostnaderna för nämndens verksamhet, då verksamheten igångsätts, uppskattas till ca 2,5 milj. euro per år. Jämfört med de aktuella systemen är tilläggskostnaden ca 1,5 milj. euro. I begynnelsefasen då nämndens nya verksamhet sätts i gång behöver ett ca 2 milj. euro stort anslag reserveras för inrättnings-

kostnader. Det föreslås att kostnaderna täcks genom avgifter som tas ut av försäkringsbolagen och Statskontoret. För staten innebär detta tilläggskostnader endast för Statskontorets del, och de är obetydliga. Den kostnads-post som Trafikförsäkringscentralens begäran om utlåtande orsakar för nämnden skall täckas med de avgifter som tas ut av försäkringsbolagen. Försäkringsbolagen täcker de kostnader som trafikskadenämndens verksamhet innebär för dem med trafikförsäkringspremier som tas ut av försäkringstagarna. Propositionen beräknas öka trafikförsäkringsbolagens årliga kostnader med ca 0,3 procent jämfört med nuläget.

Försäkringsinspektion skall enligt förslaget övervaka trafikskadenämndens verksamhet. Försäkringsinspektionen har befogenhet att utöva denna tillsyn med stöd av bestämmelserna i lagen om Försäkringsinspektionen (78/1999). Kostnaderna för övervakningen tas ut av nämnden i form av en tillsynsavgift i enlighet med 1 a § 1 mom. 10 punkten i lagen om bestridande av kostnaderna för försäkringsinspektionen (479/1944).

3.2. Övriga verkningar

De ökande resurserna gör det möjligt att utveckla nämndens beslutsverksamhet och trafikförsäkringslagens ersättningssystem. Samtidigt säkerställs att nämndens övriga uppgifter, såsom informationsverksamheten, sköts på ett sätt som motsvarar den nivå som framtidens behov förutsätter. Likaså stärker revideringen den skadelidandes rättsliga ställning och rättsskydd genom att garantera

den skadelidande en självständig rätt att begära ett utlåtande i sitt ersättningsärende.

Enligt förslaget kan en part begära nämndens utlåtande i ersättningsfrågor som gäller såväl personskador som andra skador, vilket förbättrar den skadelidandes möjligheter att sköta sitt ersättningsärende i alla trafikskadefall där han eller hon är missnöjd med försäkringsbolagets ersättningsbeslut. Revideringen medför att de situationer där ett ersättningskrav, som härstammar från samma trafikolycka, behandlas parallellt i två olika nämnder undviks.

4. Beredningen av propositionen

Propositionsförslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med företrädare för Trafikförsäkringscentralen. I samband med beredningen hördes sakkunniga från justitieministeriet, patientskadenämnden, olycksfallsnämnden, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund, Konsumenternas försäkringsbyrå och Ersättningsnämnden för trafikskadeärenden. Under beredningen har därtill kontakt hållits med justitieministeriet och Försäkringsinspektionen.

Utlåtande om propositionsförslaget begärdes av justitieministeriet, kommunikationsministeriet, Försäkringsinspektionen, patientskadenämnden, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund, Trafikförsäkringscentralen, Ersättningsnämnden för trafikskadeärenden, Trafikskyddet och Konsumenternas försäkringsbyrå.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

1.1. Lag om trafikskadenämnden

1 §. *Trafikskadenämnde.* Paragrafen innehåller lagens grundläggande bestämmelse om trafikskadenämnden. Nämnden skall fungera som ett organ som ger utlåtanden och tillämpningsrekommendationer i ärenden om ersättning för trafikskada. Nämndens särskilda uppgift är att förenhetliga ersättningspraxis. Bestämmelser med ett motsvarande sakinhåll finns i 17 a § 1 mom. första meningen trafikförsäkringslagen och, till den del som gäller utlåtanden, i 19 § 1 mom. förordningen med stadgar för trafikförsäkringscentralen och 9 § trafikförsäkringsförordningen. Jämfört med gällande bestämmelser har en uttrycklig rätt att ge tillämpningsrekommendationer lagts till den föreslagna paragrafen. Tillägget motsvarar nämndens nuvarande praxis.

2 §. *Tillsättande av nämnden.* Paragrafen innehåller bestämmelserna om tillsättande av nämnden. Det föreslås att nämndens sammansättning utökas. Enligt paragrafens 1 mom. har nämnden en ordförande och dessutom tre vice ordföranden. Syftet är att ordförandens uppgift skall vara en tjänst som är huvudsyssla. De övriga medlemmarna är sju till antalet. Till följd av förslaget växer medlemmarnas totala antal således till elva från nuvarande fem. Med denna ändring tillförsäkras, att nämnden har tillräcklig sakkunskap för behandlingen av skadestandsfrågor. Även införlivandet av ärenden som gäller saksakadeersättningar och skuldfrågor bland de ärenden, som nämnden skall behandla, förutsätter att nämndens medlemsantal utökas. En utökad sammansättning gör det möjligt för nämnden att behandla ärenden även i sektioner.

Enligt paragrafens 2 mom. skall statsrådet utse ordföranden, vice ordförandena och de övriga medlemmarna samt sju ersättare för en mandatperiod om högst tre år åt gången. De nya bestämmelserna om tillsättandet av

nämnden och nämndens mandatperiod motsvarar gällande bestämmelser om nämnden.

Enligt gällande 17 a § trafikförsäkringslagen utses nämndens medlemmar så, att två utses på Trafikförsäkringscentralens, en på centralorganisationens för motorfordonstrafik och en på den mest representativa trafiksäkerhetsorganisationens förslag. Ett motsvarande förfaringsätt för nämndens tillsättande ingår inte i den föreslagna lagen. Enligt den nya lagen utses nämndens medlemmar enbart utgående från sin kompetens. Behörighetsvillkoren framgår av den föreslagna lagens 3 §. Det föreslagna förfarandet understryker att nämndens verksamhet är självständig och oavhängig.

Paragrafens 3 mom. innehåller en bestämmelse om social- och hälsovårdsministeriets rätt att utse en ordförande eller vice ordförande för nämnden, eller en medlem eller ersättare i den, i stället för en motsvarande medlem, som har avgått eller avlidit under mandatperioden. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i huvudsak 17 a § 2 mom. trafikförsäkringslagen.

3 §. *Behörighetsvillkor för nämndens medlemmar.* Paragrafen föreskriver om behörighetsvillkor för nämndens medlemmar. Nämndens medlemmar skall enligt 1 mom. vara förtrogna med trafikskadefrågor. En motsvarande bestämmelse finns i 17 a § trafikförsäkringslagen.

Enligt 2 mom. förutsätts att nämndens ordförande, vice ordförande och minst en medlem utöver det har avlagt juris kandidatexamen. Därtill krävs att ordföranden är förtrogen med domarvärv och har god kännedom om trafikförsäkring. Två medlemmar skall ha behörighet som specialläkare och vara förtrogna med ärenden som nämnden behandlar. Vid valet av läkarmedlemmarna i nämnden finns det skäl att fästa uppmärksamhet vid kännedom om de personskador, som typiskt kan uppstå vid trafikolyckor, och medicinska kausalsamband i anknytning till dem. Dessutom borde läkarmedlemmarna ha djupare kunskaper i vissa medicinska specialområ-

den, t.ex. ortopedi och neurologi. Av en av medlemmarna förutsätts diplomingenjörsexamen och förtrogenhet med motorfordonsteknik. En av medlemmarna skall vara insatt i verksamhet som gäller reparation av motorfordon, vilket förutsätter att medlemmen har förmåga att bedöma skador på och reparationsbehov av motorfordon som skadats i trafikolyckor. Valet av fem ersättare skall också ske på grundhet av nämnda särskilda behörighetsvillkoren. För två medlemmar och två ersättare föreskrivs inga särskilda formella eller yrkesmässiga behörighetsvillkor.

4 §. *Trafikskadenämndens uppgifter.* Paragrafen innehåller bestämmelser om nämndens uppgifter. Enligt 1 mom. kan nämnden ge såväl rekommendationer som utlåtanden i ärenden om ersättning för trafikskada. Momentets bestämmelser begränsar inte arten av de ärenden, som behandlas. Därmed kan nämnden behandla ersättningsfrågor som gäller både personskador och materiella skador. Därtill kan nämnden ta ställning till skuldförfrågor och frågor om ansvarsfördelning. Momentet föreskriver också en skyldighet för nämnden att informera om sin verksamhet i syfte att främja tillgång till allmän information om trafikskador. Nämndens uppgift skall vara att bland annat informera om sina rekommendationer och sin utlåtandep Praxis samt att till allmänheten förmedla information om dessa till exempel via Internet.

Nämnden har också i sin nuvarande verksamhet gett instruktioner och normer samt ställningstaganden, som kan jämföras med tillämpningsrekommendationer, till trafikförsäkringsbolagen. Det föreslås nu, att paragrafens 2 mom. innehåller en särskild bestämmelse om nämndens rätt att ge allmänna tillämpningsrekommendationer.

Enligt 19 § förordningen med stadgar för trafiksäkerhetscentralen kan endast medlemsbolagen i Trafikförsäkringscentralen begära nämndens utlåtande i ett ersättningsärende. Enligt 21 § trafikförsäkringslagen har även Trafikförsäkringscentralen och organisationer som har hand om statens trafikskadeärenden en sådan rätt. Enligt förslaget till 3 mom. utvidgas rätten att begära ett utlåtande till en domstol när ärendet handläggs av domstolen och därtill till den skadelidande, försäkringstagaren och en annan ersättnings-

berättigad. Ersättningsfrågor i trafikskadefall kräver ofta medicinsk eller annan fackkunskap också i de fall de behandlas vid en domstol. Av detta skäl är den föreslagna bestämmelsen nödvändig.

I förslaget till 6 § 4 mom. finns närmare reglerat i vilka skadeärenden en part har rätt att begära ett utlåtande av nämnden. Beslut om ett ersättningsärende som gäller lagstadgad trafikförsäkring kan också hänskjutas till allmän domstol ifall sakäganden är missnöjda med beslutet.

5 §. *Behandlingen av ärenden i nämnden.* Paragrafen innehåller bestämmelser om behandlingen av ärenden i nämnden. Det föreslås att paragrafens 1 mom. innefattar en bestämmelse om hur nämnden skall göra när ett domstolsavgörande, som vunnit laga kraft, redan finns i ett ersättningsärende. I ett sådant fall får ärendet inte behandlas i nämnden till de delar som redan avgjorts. En motsvarande bestämmelse finns även i 11 b § 2 mom. patientskadelagen.

Enligt paragrafens 2 mom. avgörs ärendena i nämnden på föredragning. Föredragningen föregås av ett beredningsarbete som utförs av nämndens föredraganden eller andra personer som deltar i ärendena beredning. Utgående från beredningen behandlar nämnden i sitt sammanträde förslag till utlåtanden, eller beslutsförslag i andra ärenden som är under behandling, samt beslutsmotiveringar till dem. I huvudsak skall nämnden arbeta sektionvis, vilket möjliggör en ändamålsenlig sammanfattning för behandlingen av ett enskilt ärende. I allmänhet är antingen nämndens ordförande eller vice ordförande för sektionen. Vid behov kan nämnden ha flera sektioner.

Ärenden av ringa betydelse eller andra ärenden där behandling i nämnden eller en sektion inte är nödvändig skall, enligt förslaget, kunna behandlas i ett förenklat förfarande. Ärendet har ringa betydelse t.ex. när den skada, som trafikolyckan har medfört, medicinskt sett skall anses som ringa, eller när nämnden redan har givit sitt utlåtande om ärendet och ny utredning, som inverkar på saken, inte har presenterats i detta ärende. Ett annat fall där nämnd- eller sektionshandläggning inte behövs är t.ex. ett ärende där nämnden inte har behörighet att ge ett utlåtande. Dessa ärenden skall kunna behandlas i

ett förenklat förfarande, t.ex. i en gemensam behandling av nämndens ordförande och nämndens administrativa chef eller en tjänsteman på föredragande nivå. Det föreslås att närmare bestämmelser om det förenklade beslutsförfarandet ges i en förordning av statsrådet.

Enligt 3 mom. föreslås att nämnden skall ha rätt att anlita sakkunniga. Dessa sakkunniga är andra personer än de sakkunniga som är medlemmar i nämnden. Sakkunniga kan anlitas när behandlingen av ett ersättningsärende förutsätter särskild expertis som nämndens medlemmar inte har. Specialister inom medicin, juridik eller teknik är exempel på sådana sakkunniga.

Paragrafens 4 mom. innehåller bestämmelser som säkerställer att god förvaltningssed iaktas i nämnden. Vid behandlingen av ärendet i nämnden skall bl.a. 1—13, 16, 24, 26 och 27 § lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) iaktas. De bestämmelser i lagen om förvaltningsförfarande som föreslås bli tillämpliga på nämnden är delvis desamma som 11 b § 4 mom. patientskadlagen föreskriver för patientskadenämndens del. Därtill föreslås att på nämnden tillämpas bestämmelserna om tolkning och översättning, motivering av beslutet och rättelse av sak- och skrivfel i 16, 22, 26 och 27 § lagen om förvaltningsförfarande. Lagen förutsätter även att språklagen (148/1922), lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991) samt lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966) och lagen om översändande av handlingar (74/1954) iaktas vid behandlingen av ärenden i nämnden. Enligt förslaget till 13 § utfärdas närmare bestämmelser om nämndens förvaltning och ordnandet av dess verksamhet genom förordning.

Enligt 4 mom. tillämpas bestämmelserna om anhängiggörande i 7 § lagen om förvaltningsförfarande på nämnden. Avsikten är, att ärendena i huvudsak anhängiggörs skriftligt.

Paragrafens 5 mom. innehåller en bestämmelse om hörande av part. Bestämmelsen motsvarar delvis 15 § 1 mom. lagen om förvaltningsförfarande. Därtill är bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, däribland bestämmelsen om rätt att ta del av en handling, tillämpliga på nämndens verksamhet.

Behandlingen i nämnden är avgiftsfri enligt 6 mom. En begäran om utlåtande och behandlingen av ärendet i nämnden orsakar därmed inte kostnader för den skadelidande. Någon särskild avgift för varje utlåtande skall inte heller enligt förslaget debiteras av försäkringsbolagen eller Statskontoret. Försäkringsbolagen och Statskontoret deltar i samtliga kostnader som nämndens verksamhet medför enligt den föreslagna lagens 12 § och närmare bestämmelser som utfärdas genom förordning. Nämndens verksamhet medför inte kostnader för staten utöver den avgift som Statskontoret skall betala.

6 §. *Ersättningsärenden som nämnden behandlar.* Paragrafen innehåller bestämmelser om de ersättningsärenden som behandlas i nämnden. Paragrafen motsvarar i huvudsak innehållet i 19 § förordningen med stadgar för trafikförsäkringscentralen. Paragrafens 1 mom. innehåller en förteckning över ärenden som gäller personskador i vilka försäkringsanstalterna skall begära nämndens utlåtande. Momentet motsvarar bestämmelserna i förordningens 19 § 1 mom. med undantag för 5 punkten, som handlar om förvägrad eller nedsatt ersättning p.g.a. den skadelidandes medverkan. Denna bestämmelse föreslås slopad såsom onödigt eftersom den skadelidande enligt 4 mom. har rätt att själv begära ett utlåtande då den skadelidande är missnöjd med en försäkringsanstalts beslut i ett personskadefall.

Enligt 21 § trafikförsäkringslagen tillämpas den gällande förordningens bestämmelser även på staten och Trafikförsäkringscentralen utöver trafikförsäkringsbolagen.

I trafikskadeärenden representeras staten av Statskontoret. I det föreslagna 1 mom. räknas de sammanslutningar upp som skall begära ett utlåtande av nämnden i de särskilt nämnda fallen. Behandlingen av andra ärenden än de som nämns i 1 mom., liksom att utlåtandet skall antecknas i försäkringsanstaltens beslut, regleras i paragrafens 2 och 3 mom. Sakinnehållet i dessa moment motsvarar 19 § 2 och 3 mom. i gällande förordning. Till 3 mom. I paragrafen har dock fogats en bestämmelse om försäkringsanstaltens skyldighet att delge nämnden sitt beslut, om försäkringsanstaltens beslut i ett ärende som avses i 1 mom. avviker från nämndens utlåtande till nackdel för

den ersättningsberättigade.

Enligt bestämmelserna i den nuvarande lagen och förordningen har den skadelidande inte rätt att begära ett utlåtande av nämnden. Till denna del föreslås en ändring i enlighet med 4 *mom.* Genom att vidga den krets som har rätt att begära nämndens utlåtande till de skadelidande, försäkringstagarna och övriga ersättningsberättigade stärks deras rättsskydd. Antalet begäran om utlåtande förväntas öka något p.g.a. ändringen, men samtidigt skall beaktas, att utlåtande kan begäras i alla ärenden om ersättning för trafikskada, såsom i frågor om ersättning för person- och sakskador. Till de ärenden som behandlas av nämnden hör också ärenden gällande skuld fördelning och grunder för ansvarighet.

En parts rätt att begära utlåtande begränsas i förslaget till 5 *mom.* till en tidsfrist om 90 dagar från den tidpunkt som försäkringsanstalten har träffat sitt ersättningsbeslut. Tiden för begäran av utlåtande bör anses tillräckligt lång i jämförelse exempelvis med de tidsfrister som allmänt skall iakttagas vid ändringssökande.

7 §. *Nämndens rättshandlingsförmåga.* I paragrafens 1 *mom.* regleras nämndens rättshandlings- och rättsförmåga. Enligt förslaget kan nämnden erhålla rättigheter och ingå förbindelser i sitt namn, samt söka, kära och svara vid domstolar och hos andra myndigheter. Avsikten med momentet är att nämnden skall vara en självständig juridisk person med de rättigheter och skyldigheter som hänförelse till det. Ansvar för ekonomiska förpliktelser i nämndens namn täcks enligt bestämmelserna om finansiering av nämndens verksamhet i lagförslaget 12 §. Även nämndens hemort föreslås uttryckt i lagen.

Paragrafens 2 *mom.* innehåller en bestämmelse om vem som har rätt att företräda nämnden och teckna dess namn. Nämndens ordförande har en sådan rätt direkt på basis av sin ställning. Därtill skall en person, som nämnden särskilt utnämner, ha rätt att företräda nämnden. Nämnden skall vara skyldig att meddela namnen på personer med rätt att företräda nämnden till Försäkringsinspektionen, som på begäran ger upplysningar om det.

8 §. *Rätt att få uppgifter.* För att trygga att nämnden får de uppgifter den behöver för

sina utlåtanden föreskriver denna paragraf om nämndens rätt att få nödvändiga uppgifter för ärendets behandling. Paragrafens innehåll motsvarar 21 a § trafikförsäkringslagen.

9 §. *Tjänsteansvar.* Paragrafen föreskriver om straffrättsligt tjänsteansvar för de personer, som verkar i nämnden. Bestämmelsen är nödvändig eftersom nämnden skall anses ha en betydelsefull i lag grundad offentligrättslig uppgift. Ansvar gällande nämndens medlemmar och utöver dem även exempelvis stadigvarande eller tillfälliga sakkunniga och personer som sköter nämndens uppgifter. De sistnämnda är t.ex. föredraganden och beredare av ersättningsärenden samt kanslipersonal.

10 §. *Tystnadsplikt.* Det föreslås att bestämmelser om tystnadsplikt och straff, som skall dömas för brott mot den, infogas i lagen. Till sitt sakinnehåll motsvarar paragrafen bestämmelserna om tystnadsplikt i 21 b § trafikförsäkringslagen.

11 §. *Tillsynen över nämnden.* Tillsynen över trafikskadenämnden bottnar för närvarande i den tillsyn som riktas mot Trafikförsäkringscentralen och därigenom mot trafikskadenämnden som ett organ i Trafikförsäkringscentralen. När nämnden ändras och blir ett självständigt organ föreslås att lagen även innefattar en bestämmelse om att nämndens verksamhet övervakas av Försäkringsinspektionen. Tillsynsbefogenheten grundar sig på 2 § 18 punkten lagen om Försäkringsinspektionen (78/1999). Kostnaderna för tillsynen skall betalas med de medel som kommer till nämndens förfogande enligt 12 § i den föreslagna lagen. Trafikskadenämnden, även i den form den har enligt den nya lagen, berörs likaså av justitiekanslerns och riksdagens justitieombudsmans laglighetsövervakning.

12 §. *Finansieringen av nämndens verksamhet.* I gällande bestämmelser om trafikskadenämnden finns inte särskilt reglerat hur nämndens verksamhet finansieras. Kostnaderna för nämndens nuvarande verksamhet täcks med de premieintäkter som Trafikförsäkringscentralen tar ut av försäkringsbolagen i enlighet med 21—26 § förordningen med stadgar för trafikförsäkringscentralen. Grunden för finansieringen kvarstår som tidigare även i den nya lagen.

Enligt paragrafens 1 *mom.* finansieras

nämndens verksamhet med avgifter som tas ut av försäkringsbolagen och Statskontoret. Det är inte ändamålsenligt att debitera en separat avgift av Trafikförsäkringscentralen, eftersom man i försäkringsbolagens avgifter kan beakta Trafikförsäkringscentralens andel av nämndens kostnader. För Försäkringsinspektionen föreskrivs en uppgift att årligen fastställa nämndens budget, som är utgångspunkten för fastställandet av avgifternas totalbelopp.

Närmare bestämmelser om fördelningen av avgifterna mellan de betalningsskyldiga finns i paragrafens 2 mom. En minimiavgift kan fastställas för försäkringsanstalterna och med denna minimiavgift är avsikten att täcka bl.a. de grundläggande kostnaderna för upprätthållandet av nämndsystemet.

Enligt 3 mom. skall Försäkringsinspektionen årligen fastställa storleken på de avgifter som tas ut av försäkringsanstalterna.

Enligt 4 mom. skall närmare bestämmelser om inkassering och redovisning ges genom statsrådets förordning.

13 §. *Närmare bestämmelser.* Paragrafen gäller ett bemyndigande att utfärda förordning, genom vilken närmare bestämmelser om nämndens förvaltning och verksamhet samt om annan verkställighet av denna lag skall regleras. Syftet är, att genom en förordning av statsrådet närmare föreskriva bl.a. om ärendenas behandling i nämnden, arbetsordning för nämnden och nämndens förvaltning, personal och ekonomi.

14 §. *Ikraftträdande.* I 1 mom. skall en sedvanlig bestämmelse om ikraftträdande ingå. Lagens 4 och 6 § föreslås likväl träda i kraft den 1 januari 2003, då nämnden skall inleda behandlingen av ersättningsärenden.

Enligt paragrafens 2 mom. kan åtgärder som är nödvändiga för verkställigheten av lagen vidtas innan lagen träder i kraft.

15 §. *Övergångsbestämmelser.* Mandattiden för den nuvarande nämnden som avses i 17 a § trafikförsäkringslagen upphör den 31 december 2002. Den nya nämnden kunde inleda behandlingen och givandet av utlåtanden och tillämpningsrekommendationer enligt det som föreslås i 1 mom. fr.o.m. den 1 januari 2003.

Enligt paragrafens 2 mom. skall de ärenden, som i den nuvarande trafikskadenäm-

den som avses i 17 a § trafikförsäkringslagen, är anhängiga före den 1 januari 2003 och de som den 1 januari 2003 ännu är obehandlade övergå till behandling av den nya nämnden då nämnden den 1 januari 2003 inleder skötseln av de uppgifter som avses i 4 §.

I paragrafens 3 mom. finns övergångsstadgandet gällande nämndens första mandatperiod. Då nämnden inleder behandlingen av utlåtanden och tillämpningsrekommendationer fr.o.m. den 1 januari 2003 är det ändamålsändligt att nämnden skall kunna verka i tre hela kalenderår, även om nämndens medlemmar utnämns till sina uppgifter redan under år 2002.

I paragrafens 4 mom. finns bestämmelser i anslutning till övergångsperiodens åtgärder. Avskiljandet av nämndens nuvarande verksamhet ifrån Trafikförsäkringscentralen, de nya uppgifterna och ordnandet av nämndens nya verksamhet förutsätter beredning på förhand och att lokaliteter, redskap och utrustning som behövs för nämndens verksamhet skaffas. Ytterligare förutsätter föredragningsförfarandet att ett nytt data- och kontorssystem skaffas med därtill hörande apparatur som rekrytering av personal. I enlighet med momentet kan nämndens ordförande, vice ordförande och tre andra medlemmar utnämnas innan nämnden tillsätts som fulltalig, som avses i 2 och 3 mom. 2 §. Dessa medlemmar har rättighet att fatta beslut om nödvändiga åtgärder för inledandet av nämndens verksamhet.

1.2. Trafikförsäkringslagen

17 a §. Det föreslås att paragrafen upphävs eftersom dess bestämmelser till vissa delar flyttas till den nya lagen om trafikskadenämnden och till andra delar kan avföras såsom onödiga.

21 b §. Det föreslås att regleringen beträffande nämnden kan avföras som onödig ifrån denna paragraf.

2. Närmare bestämmelser

Det föreslås att en förordning av statsrådet närmare reglerar det förfarande som näm-

dens behandling av mindre betydande ärenden skall följa, nämndens förvaltning och verksamhet samt lagens verkställighet. Ett utkast till statsrådets förordning om trafikskadenämnden finns som bilaga till denna proposition. När trafikskadenämnden som avses i denna lag inleder sin verksamhet borde 18 – 20 § i förordningen med stadgar för Trafikförsäkringscentralen upphävas såsom onödiga, och förordningens 5 § ändras. 9 § trafikförsäkringsförordningen borde samtidigt ändras.

3. Ikraftträdelse

Det föreslås att lagen om trafikskadenämnden träder i kraft så fort som möjligt efter att lagen har antagits och blivit stadfäst. Lagens 4 och 6 § skalla likväl träda i kraft först den 1 januari 2003, då nämnden enligt denna lag skall inleda skötseln av de uppgifter som avses i 4 § lagen. Enligt förslaget kan förberedande åtgärder vidtas redan innan lagen träder i kraft.

Nämnden som avses i 17 a § trafikförsäkringslagen skall fortsätta behandlingen av ersättningsärenden fram till slutet av dess mandattid, d.v.s. till den 31 december 2002. Lagen om ändring av trafikförsäkringslagen, genom vilken paragrafen i fråga skulle upphävas, föreslås träda i kraft den 1 januari 2003.

4. Lagstiftningsordning

Överföring av förvaltningsuppgifter på trafikskadenämnden

Enligt 124 § grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rätts säkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast till myndigheter. När grundlagen stiftades underströk grundlagsutskottet att när förvaltningsuppgifter direkt genom lag anförtros andra än myndigheter, behöver man genom rättsliga bestämmelser säkerställa att kraven

på rättsskydd och god förvaltningssed iakttas i verksamheten (GrUB 10/1998 rd). Utskottet har ansett att det är viktigt att de allmänna bestämmelserna om förvaltningsförfarandet, offentlighet i myndighetsverksamheten och språket vid myndigheter skall tillämpas (GrUU 23/2000 rd). Utskottet har dessutom ansett, att tillräckligt detaljerade bestämmelser skall ges om skötseln av uppgifterna och det förfarande som tillämpas vid skötseln av uppgifterna så, att rättssäkerhetssynpunkterna beaktas och att de personer som utför offentliga uppgifter handlar under straffrättsligt tjänsteansvar.

För att säkerställa att principerna för god förvaltning iakttas föreslås i denna proposition bestämmelser som medför, att vid behandlingen av ärenden i trafikskadenämnden skall vissa centrala lagar tillämpas. De är lagen om förvaltningsförfarande, till vissa delar, språklagen (148/1922), lagen om användning av samiska hos myndigheter, lagen om delgivning i förvaltningsärenden och lagen om översändande av handlingar. Därtill föreslås att nämndens medlemmar handlar under straffrättsligt tjänsteansvar. Med stöd av 4 § skall lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) tillämpas i nämndens verksamhet, om annat inte bestäms någon annanstans i lag. Även personuppgiftslagen (523/1999) skall iakttas i nämndens verksamhet, om annat inte bestäms någon annanstans i lag. Det föreslås ytterligare att de centrala bestämmelserna om nämndens verksamhet och förvaltning utfärdas genom lag.

Finansieringen av nämndens verksamhet

Enligt 81 § 2 mom. grundlagen skall bestämmelser om avgifter samt de allmänna grunderna för storleken av avgifter för de statliga myndigheternas tjänsteåtgärder, tjänster och övriga verksamhet utfärdas genom lag. Även om trafikskadenämnden inte är en statlig myndighet, skall nivån på och exaktheten i bestämmelserna om avgifter som tas ut för nämndens offentliga förvaltningsuppgifter motsvara de krav som ställs i 81 § 2 mom. grundlagen (GrUB 2/2001 rd). I 12 § den nya lagen om trafikskadenämnden föreslås en reglering av grunderna för finan-

sieringen av nämndens verksamhet. Därtill finns i lagens 5 § 6 mom. en bestämmelse, enligt vilken behandlingen i nämnden är avgiftsfri.

Bemyndigande att utfärda förordning

Enligt 80 § grundlagen skall ett bemyndigande att utfärda rättsnormer ske genom en uttrycklig lagbestämmelse. Med stöd av 5 § 2 mom. i den föreslagna lagen kan närmare bestämmelser om nämndens förfarande, då det är fråga om ärenden av ringa betydelse eller andra ärenden, där nämnd- eller sektionsbe-

handling inte behövs, utfärdas genom en förordning av statsrådet. Ett bemyndigande att utfärda bestämmelser om inkassering och redovisning av avgifter till trafikskadenämnden finns i lagens 12 § 4 mom. Likaså finns i lagens 13 § ett bemyndigande att utfärda bestämmelser om ordnandet av nämndens förvaltning och verksamhet.

På grundval av det som anförts ovan anser regeringen att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag****om trafikskadenämnden**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Trafikskadenämnden

För att förenhetliga praxis i ärenden som gäller ersättande av trafikskada finns ett organ, trafikskadenämnden, som ger utlåtanden och tillämpningsrekommendationer i dessa ersättningsfrågor.

2 §

Tillsättande av nämnden

Trafikskadenämnden består av en ordförande, tre vice ordförande och sju andra medlemmar.

Statsrådet utser ordföranden, vice ordförandena och de övriga medlemmarna samt sju ersättare för högst tre år åt gången.

Om nämndens ordförande eller en vice ordförande, medlem eller ersättare avgår eller avlider under mandatperioden, skall social- och hälsovårdsministeriet utse en ny ordförande, vice ordförande, medlem eller ersättare i hans eller hennes ställe för den återstående mandatperioden.

3 §

Behörighetsvillkor för nämndens medlemmar

Nämndens medlemmar skall vara förtrogna

med trafikskadefrågor.

Ordföranden, vice ordförandena och ytterligare minst en annan medlem skall ha avlagt juris kandidatexamen. Ordföranden skall dessutom vara förtrogen med domarvärv och väl förtrogen med trafikförsäkring. Två av medlemmarna skall vara specialläkare som är förtrogna med de ärenden som behandlas i nämnden. En av medlemmarna skall ha avlagt diplomingenjörsexamen och vara förtrogen med motorfordonsteknik och en av medlemmarna skall vara förtrogen med verksamhet som gäller reparation av motorfordon.

4 §

Trafikskadenämndens uppgifter

I syfte att främja enhetligheten i ersättningspraxis har trafikskadenämnden till uppgift att ge rekommendationer och utlåtanden i ärenden om ersättning för trafikskada och, i syfte att främja tillgång till allmän information om trafikskador, att informera om sin verksamhet.

Nämnden kan ge allmänna tillämpningsrekommendationer i ärenden om ersättning enligt trafikförsäkringslagen (279/1959) och i principiella frågor om tillämpningen av trafikförsäkringslagen.

Nämnden har till uppgift att ge utlåtanden i ersättningsärenden på begäran av

- 1) ett försäkringsbolag som bedriver trafikförsäkringsverksamhet, Trafikförsäkringscentralen eller Statskontoret,
- 2) en domstol, när ersättningsärendet behandlas av domstolen, eller
- 3) den skadelidande, försäkringstagaren eller någon annan ersättningsberättigad.

5 §

Behandlingen av ärenden i nämnden

När det finns ett lagakraftvunnet domstolsavgörande i ett ersättningsärende får trafikskadenämnden inte behandla ärendet till den del det har avgjorts.

Nämnden avgör ärendena på föredragning antingen i plenum eller i en sektion, som nämnden tillsatt. Ärenden av ringa betydelse och andra ärenden som inte kräver behandling i nämnden eller en sektion kan behandlas i den ordning som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Nämnden har rätt att anlita sakkunniga.

Vid behandlingen av ärenden i nämnden iakttas bestämmelserna i 1—13, 16, 24, 26 och 27 § lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) samt språklagen (148/1922), lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991), lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966) och lagen om översändande av handlingar (74/1954).

Innan ärendet avgörs skall en part ges tillfälle att ge sitt svaromål i ärendet, om inte hörande är uppenbart onödigt.

Behandlingen av ärenden i nämnden är avgiftsfri.

6 §

Ersättningsärenden som nämnden behandlar

Om en domstol inte har avgjort ett ersättningsärende genom en lagakraftvunnen dom eller det inte är fråga om ett regressanspråk som grundar sig på ett lagakraftvunnet ersättningsbeslut som getts med stöd av lagstiftningen om olycksfallsförsäkring, skall ett försäkringsbolag som bedriver trafikförsäkringsverksamhet, Trafikförsäkringscentralen eller Statskontoret begära nämndens utlåtande

de innan ersättningsärendet avgörs i frågor som gäller

- 1) fortlöpande ersättning för bestående, partiell eller total arbetsoförmåga eller för dödsfall eller, i stället för den, en engångsbetalning av kapitalvärdet av ersättningen,
- 2) höjning eller sänkning av en fortlöpande ersättning med stöd av 6 § 2 mom. trafikförsäkringslagen,
- 3) ersättning för lyte eller annat bestående men, om skadan är svår, eller
- 4) ersättning för sveda och värk, om skadan är svår.

En försäkringsanstalt som avses i 1 mom. har rätt att begära nämndens utlåtande även i andra ärenden som är under behandling och som gäller dess ersättningsåtgärder.

Om försäkringsanstaltens beslut i ett ärende som avses i 1 mom. avviker från nämndens utlåtande till nackdel för den ersättningsstagaren, skall utlåtandet fogas till beslutet. Beslutet skall även delges nämnden.

Skadelidande, försäkringstagare och övriga ersättningsberättigade har rätt att begära nämndens utlåtande i ärenden som gäller ersättning för trafikskador eller andra krav som hänför sig till samma trafikskada.

En i 4 mom. avsedd har rätt att begära nämndens utlåtande inom 90 dagar från den dag som den i 1 mom. avsedda försäkringsanstalten har fattat ersättningsbeslut.

7 §

Nämndens rättshandlingsförmåga

För att fullgöra sina uppgifter enligt denna lag kan trafikskadenämnden förvärva rättigheter och ingå förbindelser i sitt namn samt söka, kära och svara vid domstolar och hos andra myndigheter. Nämndens hemort är Helsingfors.

Nämndens ordförande och de personer som nämnden särskilt utser har rätt att företräda nämnden och teckna dess namn. Nämnden skall meddela Försäkringsinspektionen dessa personers namn och hemort. Försäkringsinspektionen utfärder på begäran intyg över vem som har rätt att företräda nämnden och teckna dess namn.

8 §

Rätt att få uppgifter

Utän hinder av sekretessbestämmelser har trafikskadenämnden rätt att få för utredningen av ett ärende som den behandlar behövlig uppgifter av myndigheter, dem som bedriver hälso- och sjukvårdsverksamhet, Pensions- skyddscentralen, pensions- eller försäkrings- anstalter, den skadelidandes eller någon annan ersättningsökandes arbetsgivare, arbets- löshetskassorna och andra förmånsbeviljare.

9 §

Tjänsteansvar

När trafikskadenämndens medlemmar, sakkunniga och andra, som har hand om nämndens uppgifter sköter nämndens ålig- ganden tillämpas bestämmelserna om straff- rättsligt tjänsteansvar på dem.

10 §

Tystnadsplikt

Den som i egenskap av trafikförsäkrings- nämndens medlem eller ersättare eller som är i dess tjänst eller som sakkunnig på grundval av en uppgift, eller den som med stöd av 18 kap. 6 b § lagen om försäkringsbolag (1062/1979) har fått kännedom om omstän- digheter som hänför sig till ett försäkringsbo- lags, bolagets kunds eller någon annans eko- nomiska ställning eller hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden eller affärs- eller yrkeshemligheter, får inte röja det för ut- omstående, om inte den till vars förmån tyst- nadsplikten har föreskrivits samtycker till att uppgifterna ges ut eller om annat inte har be- stämts någon annanstans i lag.

Straff för brott mot tystnadsplikten enligt 1 mom. döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen (39/1889), om inte gärningen skall bestraffas enligt 40 kap. 5 § strafflagen eller om strängare straff för den inte före- skrivs någon annanstans i lag.

11 §

Tillsynen över nämnden

Försäkringsinspektionen utövar tillsyn över trafikskadenämndens verksamhet.

12 §

Finansiering av nämndens verksamhet

Trafikskadenämndens verksamhet finansie- ras med avgifter som tas ut hos de försäk- ringsbolag som avses i 19 § trafikförsäkringslagen och hos Statskontoret. Avgifternas totalbelopp bestäms på grundval av nämndens budget, som Försäkringsinspektionen årligen fastställer.

De kostnader som trafikskadenämndens verksamhet medför, delas mellan de försäk- ringsbolag som bedriver trafikförsäkrings- verksamhet och Statskontoret i förhållande till försäkringsbolagets premieintäkter av trafikförsäkringen i Finland och Statskonto- rets beräknade premieintäkt. För avgifterna kan fastställas ett minimibelopp.

Försäkringsinspektionen fastställer storle- ken av de avgifter som skall tas ut hos för- säkringsbolagen och Statskontoret.

Närmare bestämmelser om uttagandet och redovisningen av avgifterna till trafikskade- nämnden kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om nämndens för- valtning och ordnandet av dess verksamhet samt om annan verkställighet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 200 . Lagens 4 och 6 § träder dock i kraft den 1 januari 2003.

Åtgärder som verkställigheten av lagen

förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

15 §

Övergångsbestämmelser

Nämnden inleder skötseln av de uppgifter som avses i 4 § den 1 januari 2003.

De ärenden som före den 1 januari 2003 är anhängiga och som den 1 januari 2003 är obehandlade i den nämnd som avses i 17 a § trafikförsäkringslagen överförs nämnda dag för behandling i den nämnd som avses i den-

na lag.

Den första mandatperioden för medlemmarna i den nämnd som inleder sin verksamhet efter denna lags ikraftträdande kan vara längre än tre år, men dock inte över fyra år.

Statsrådet kan utse ordföranden, vice ordförandena och tre övriga medlemmar innan nämnden tillsätts fulltalig på det sätt som avses i 2 § 2 och 3 mom. Dessa medlemmar har rätt att besluta om anställning av personal och om andra åtgärder som är nödvändiga för att nämnden skall kunna inleda sin verksamhet.

2.**Lag****om ändring av trafikförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i trafikförsäkringslagen av den 26 juni 1959 (279/1959) 17 a §, sådan den lyder i lag 361/1993, samt
ändras 21 b §, sådan den lyder i lag 990/1999, som följer:

21 b § I fråga om tystnadsplikten för den som är anställd hos trafikförsäkringscentralen eller som centralen anlitar som sakkunnig på grundval av ett uppdrag, samt i fråga om utlämnande av uppgifter som omfattas av tystnadsplikten och i fråga om brott mot tyst-	nadsplikten gäller i tillämpliga delar 18 kap. 6, 6 b och 6 c § lagen om försäkringsbolag. Denna lag träder i kraft den _____ 200 .
--	--

Helsingfors den 8 mars 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Maija Perho*

2.

Lag**om ändring av trafikförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i trafikförsäkringslagen av den 26 juni 1959 (279/1959) 17 a §, sådan den lyder i lag 361/1993, samt
ändras 21 b §, sådan den lyder i lag 990/1999, som följer:

Gällande lydelse

17 a §

Vid trafikförsäkringscentralen finns en trafikskadenämnd som skall främja enhetligheten i ersättningsregleringen. Nämnden består av en ordförande och fyra medlemmar, vilka förordnas av statsrådet för högst tre år i sänder. De skall vara förtrogna med trafikskadefrågor. Ordföranden och en medlem skall dessutom vara jurister. Två av medlemmarna skall förordnas på förslag av trafikförsäkringscentralen, en av centralorganisationen för motorfordonstrafik och en av den mest representativa trafiksäkerhetsorganisationen. Varje förslag till en medlem skall uppta två kandidater.

Om nämndens ordförande eller en medlem avgår eller avlider under mandatperioden skall social- och hälsovårdsministeriet på förslag av samma myndighet eller organisation som den på vars förslag ordföranden eller medlemmen har förordnats, utse en ny ordförande eller medlem för den återstående mandatperioden.

Föreslagen lydelse

17 a §

(upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

21 b §

I fråga om tystnadsplikten för den som är anställd hos trafikförsäkringscentralen eller som centralen anlitar som sakkunnig på grundval av ett uppdrag *och i fråga om tystnadsplikten för den som är medlem av eller anställd hos en nämnd vilken utför i denna lag föreskrivna uppgifter eller som nämnden anlitar som sakkunnig på grundval av ett uppdrag*, samt i fråga om utlämnande av uppgifter som omfattas av tystnadsplikten och i fråga om brott mot tystnadsplikten gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 18 kap. 6, 6 b och 6 c § lagen om försäkringsbolag.

21 b §

I fråga om tystnadsplikten för den som är anställd hos trafikförsäkringscentralen eller som centralen anlitar som sakkunnig på grundval av ett uppdrag, samt i fråga om utlämnande av uppgifter som omfattas av tystnadsplikten och i fråga om brott mot tystnadsplikten gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 18 kap. 6, 6 b och 6 c § lagen om försäkringsbolag.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Statsrådets förordning

om trafikskadenämnden

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning av social- och hälsovårdsministern, föreskrivs med stöd av 5 § 2 mom. samt 12 och 13 § lagen den 200 om trafikskadenämnden (/):

Behandlingen av ärenden i trafikskadenämnden

1 §

Ärenden, som skall behandlas i trafikskadenämndens plenum, är

- 1) grunderna för arvoden och löneförhöjningar som avses i 11 §,
- 2) arbetsordningen för nämnden;
- 3) budget och bokslut,
- 4) utlåtanden till domstolar,
- 5) tillämpningsrekommendationer, samt
- 6) principiellt viktiga ärenden med hänseende till tillämpningen av trafikförsäkringslagen.

Nämnden utser en ordförande och en vice ordförande för en sektion samt övriga medlemmar och ersättare i sektionen. Även en ersättare i nämnden kan utses till medlem eller ersättare i en sektion.

2 §

Om ett ärende som behandlas har principiell betydelse eller om det av något annat skäl anses motiverat, kan ordföranden bestämma att ärendet skall behandlas i nämndens plenum eller en sektion överföra ärendet till behandling i plenum.

3 §

Nämnden är beslutförför när sammanträdet ordförande och minst sex andra medlemmar eller ersättare är närvarande.

Ärendena avgörs i nämndens plenum eller i en sektion genom enkel majoritet. Om rösterna faller lika avgör den mening, som ordföranden företräder.

4 §

En sektion består av en ordförande och tre andra medlemmar. En sektion är beslutförför när mötets ordförande och minst två medlemmar eller ersättare är närvarande.

5 §

För högst den tid åt gången som nämndens mandatperiod varar, kan nämnden kalla stadigvarande sakkunniga, som representerar betydande sakkunskap inom området för reglering av trafikskador.

Nämnden har rätt att höra även andra än i 1 mom. nämnda sakkunniga och skaffa utlåtanden.

6 §

Nämndens ordförande och administrativa chef eller jurist i huvudsyssla kan tillsammans behandla ett ärende när

- 1) ärendet har ringa betydelse,
- 2) det är uppenbart, att utlåtande inte kan ges, eller
- 3) begäran om utlåtande har inte inkommit till nämnden inom den tid som föreskrivs i 6 § 5 mom. lagen om trafikskadenämnden (/).

Nämndens förvaltning och personal

7 §

Trafikskadenämnden har en förvaltningssektion för behandling av förvaltningsärenden.

Förvaltningssektionen består av nämndens ordförandena, vice ordförandena och tre andra av nämnden utsedda medlemmar.

Nämndens ordförande fungerar som förvaltningssektionens ordförande och då denne är förhindrad viceordföranden.

Förvaltningssektionen är beslutför när ordförande och minst fyra andra medlemmar av vilka minst en bör vara vice ordförande, är närvarande.

8 §

Förvaltningssektionen har till uppgift att behandla ärenden gällande:

- 1) anställning och friställande av personal som avses i 9 §, samt
- 2) andra ärenden om vilka i arbetsordningen särskilt har bestämts att de ankommer på den.

9 §

Nämndens kansli sörjer för trafikskadenämndens förvaltning och beredningen av ärenden.

Nämndens kansli består av en administrativ chef, jurister och läkare, samt ett behövligt antal andra anställda.

Den administrativa chefen leder nämndens kansli. Dessutom sköter denne beredningen, föredragningen och verkställigheten av administrativa eller andra ärenden som skall förredras för nämnden eller förvaltningssektionen.

Nämnden kan skaffa sakkunnig- och kanslitjänster även från serviceproducenter.

Nämndens ekonomi

10 §

Nämnden skall årligen inom oktober månad ge ett förslag till budget för sin verksamhet under nästa år till Försäkringsinspektionen, som efter att ha begärt yttranden från Trafikförsäkringscentralen och Statskontoret skall fastställa nämndens budget inom november månad.

Försäkringsinspektionen fastställer ändringar som görs i budgeten under budgetåret.

11 §

Till nämndens medlemmar och ersättare betalas ett arvode enligt de grunder som har fastställts i budgeten. Nämnden beslutar inom ramen för den fastställda budgeten om grunderna för arvoden och löneförmåner för sakkunniga och givare av utlåtanden samt personal som avses i 2 mom. 9 §.

12 §

Nämndens räkenskapsperiod är ett kalenderår.

Bokföringslagen (1336/1997) och – förordningen (1339/1997) iaktas i tillämpliga delar i nämndens bokföring.

Nämndens administrativa chef skall sörja för att nämndens bokföring är förenlig med lag och att finansförvaltningen är ordnad på ett tillförlitligt sätt.

För granskning av nämndens förvaltning och räkenskaper väljer nämnden en revisor och revisorssuppleant, som avses i 6 § revisionslagen (936/1994), eller en revisor och revisorssuppleant eller en revisionsammanslutning, som avses i 14 § lagen om revisorer inom den offentliga förvaltning och ekonomin (467/1999), som för ett kalenderår i sänder. Revisorn skall ge sin revisionsberättelse till nämnden inom april månad.

Nämnden skall ge bokslutet och revisionsberättelsen till Försäkringsinspektionen inom juni månad.

13 §

Statskontorets beräknade premieintäkt, som avses i 12 § 2 mom. lagen om trafikskadenämnden, bestäms på grundval av det ersättningsansvar som uppstår för staten på grund av trafikskador.

14 §

Trafikförsäkringscentralen sörjer för att avgifterna inkasseras av försäkringsbolagen och Statskontoret och för att de redovisas till trafikskadenämnden i enlighet med närmare bestämmelser som Försäkringsinspektionen ger.

Arbetsordning

15 §

Närmare bestämmelser om trafikskadenämndens verksamhet utfärdas i en arbetsordning, som bereds av nämnden och fastställs av Försäkringsinspektionen.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

16 §

Denna förordning träder i kraft den 200 .

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Budgetförslaget för nämndens verksamhet år 2002 bör inlämnas till Försäkringsinspektionen före utgången av september år 2002. Försäkringsinspektionen bör fastställa nämndens budget inom en månad från den dag då budgetförslaget har inlämnats till Försäkringsinspektionen.